

AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB INGLIZ TILI

O'RGANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH: ZAMONAVIY

YONDASHUVLAR VA IMKONIYATLAR

UNIVERSITY OF BUSINESS AND SCIENCE oliygohi xorijiy filalogiya 1-kurs

talabasi **Xalimjanova Robiya**

Ilmiy rahbar: **Aliyev A'zamjon**

University of Business and Science o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitishda axborot texnologiyalarining foydali jihatlari ko'rib chiqiladi. Online resurslar, interaktiv darslar va zamonaviy o'quv dasturlari til o'rganish jarayonini yanada samarali qilishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ingliz tili, online, texnologiya, resurs, interaktiv, o'quvchi, til, IT, platforma, veb-sayt.

Axborot texnologiyalari ta'lim sohasida inqilobiy o'zgarishlar keltirib chiqardi. Ayniqsa ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganuvchilar uchun bu vositalar o'z bilimlarini mustahkamlashda katta yordam beradi. Duolingo, Babbel, Rosetta Stone kabi ilovalar o'quvchilarga tinglash, o'qish, yozish va gapirish kabi asosiy ko'nikmalarni interaktiv shaklda mashq qilish imkonini beradi. Shuningdek, IT orqali har bir o'quvchi o'z qiziqishi va ehtiyojlariga mos resurslarni tanlab o'rganishi mumkin. Misol uchun, tibbiyot yoki moliyaga oid so'z boyligini rivojlantirish uchun maxsus materiallar topish osonlashgan. Onlayn forumlar, chat xonalari va ijtimoiy tarmoqlar o'quvchilar o'rtasida muloqotni kuchaytiradi, bu esa til o'rganishda muhim ahamiyatga ega. Quizlet, Memrise kabi dasturlar yod olishni osonlashtirsa, Pronunciation Power va EnglishCentral talaffuzni rivojlantirishda foydalidir. IT texnologiyalari til o'rganishni hamyonbop va qulay qildi. Aralash ta'lim (yuzma-yuz + onlayn) orqali o'quvchilar mustaqil va interaktiv tarzda o'rganishlari mumkin. Ingliz tili global til sifatida bugun nafaqat bilim sohasi, balki

biznes, ilm-fan, madaniyat va turizmدا ham asosiy kommunikatsiya vositasi hisoblanadi. Barcha sohalarda ingliz tilini yaxshi bilish insonning imkoniyatlarini kengaytiradi, yangi dunyoqarashlarga ega bo'lishini ta'minlaydi. Ammo til o'rganish jarayoni har doim ham oson bo'lmaydi. An'anaviy usullarni qo'llashda ko'plab o'quvchilar o'zlarini qiyin ahvolda sezishlari mumkin, bu esa ularning motivatsiyasini pasaytirishi mumkin. Yangi texnologiyalar, ayniqsa axborot texnologiyalari, ingliz tilini o'rganishni yanada samarali, tez va qiziqarli qilishga yordam bermoqda. Ushbu maqolada axborot texnologiyalarining ingliz tili o'rganishdagi o'rnini va ularning samaradorligini oshirishda qanday yordam berishi haqida batafsil so'z yuritiladi.

1. Onlayn Resurslar va Interaktiv Platformalar: O'rganishning Yangi Dunyoqarashi

Ingliz tilini o'rganish uchun internetda mavjud bo'lgan resurslar va ilovalar o'quvchilarga vaqt va joyga cheklovsiz, qulay va samarali o'qish imkoniyatlarini taqdim etadi. Misol uchun, Duolingo, Memrise, Babbel kabi mobil ilovalar, o'quvchilarga o'z o'rganish jarayonlarini interaktiv tarzda boshqarish imkoniyatini beradi. Ushbu ilovalar o'quvchilarni til o'rganishning bosqichlariga mos ravishda, o'z vaqtida va qiziqarli tarzda darslar bilan ta'minlaydi. Garchi bu ilovalar gamifikatsiya elementlarini o'z ichiga olsa-da, ularning samaradorligi faqat faollik va izchillikda yotadi. Interaktiv onlayn platformalar orqali foydalanuvchilar faqat grammatikani o'rganib qolmay, balki yangi so'zlarni o'zlashtirishi, talaffuzini yaxshilashlari, shuningdek, real vaqtda o'zaro aloqada bo'lish orqali so'zlashuv malakalarini rivojlantirishlari mumkin. Onlayn kurslar, video darslar va virtual seminarlar orqali o'quvchilar faqat nazariy bilimlarni emas, balki amaliy ko'nikmalarni ham o'rganadilar. Bu platformalar barcha yoshdagi va turli darajadagi o'quvchilar uchun moslashtirilgan kontentni taqdim etadi.

2. Interaktiv O'yinlar va Multimediya Resurslari: Yangi Yondashuvlar

Ingliz tilini o'rganish uchun interaktiv o'yinlar va multimedia resurslari juda samarali vositadir. Axborot texnologiyalari orqali yaratilgan o'yinlar va viktorinalar nafaqat o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi, balki ular orqali ingliz tilidagi so'zlarni, iboralarni va grammatik qoidalarni o'rganish qiziqarli va samarali bo'ladi. Masalan, video o'yinlarda ingliz tilidagi mashhur iboralar, jumlar va so'zlarni o'rganish imkoniyatini beruvchi o'yin mexanikasi qo'llaniladi. Bundan tashqari, ingliz tilidagi filmlar, seriallar, podkastlar va audiokitoblar kabi multimediya materiallari o'rganish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi. Bu kabi resurslar nafaqat talaffuzni yaxshilashga, balki tilni haqiqiy kontekstda tushunishga yordam beradi. O'quvchilar kinolar va seriallarni ingliz tilida subtitrlar bilan tomosha qilish orqali yangi so'zlarni eshitish va ularni to'g'ri talaffuz qilishni o'rganadilar. Bundan tashqari, turli madaniyatlar va mintaqalarda foydalaniladigan turli aksentlarni o'rganish, tilni yanada chuqurroq tushunishga olib keladi.

3. Sun'iy Intellekt va Chat-Botlar: Individual Yondashuvlar

Sun'iy intellekt (SI) va chat-botlar ingliz tilini o'rganishda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Sun'iy intellektning rivojlanishi o'quvchilarga real vaqtda, faqatgina grammatikadan emas, balki so'zlashuvdan ham feedback olish imkoniyatini beradi. Masalan, ChatGPT kabi interaktiv chat-botlar bilan muloqot qilish orqali foydalanuvchilar o'z yozma va og'zaki nutqini rivojlantirishlari mumkin. Bu botlar o'quvchining yozgan matnini tahlil qilib, grammatik xatolarni aniqlab, ularni to'g'rilash uchun maslahatlar beradi. Shuningdek, botlar bilan muloqot qilish o'quvchilarga real vaqtda ingliz tilida so'zlashish imkoniyatini taqdim etadi. Bu metod yordamida o'quvchilar nutq ko'nikmalarini rivojlantiradilar, xatolarni tezda tuzatishadi va tilni o'rganish jarayonini davom ettiradilar. Sun'iy intellekt yordamida ishlab chiqilgan interaktiv dasturlar foydalanuvchilarning til o'rganish jarayonini shaxsiylashtiradi, bu esa o'rganish samaradorligini oshiradi.

4. Virtual Sinflar va Onlayn Ta'lim: Global Muloqot Imkoniyatlari

Virtual sinflar va onlayn ta'lim platformalari ingliz tilini o'rganishning yana bir muhim jihati hisoblanadi. Zoom, Skype, Google Meet kabi videokonferensiya platformalari orqali ingliz tilidagi o'qituvchilar bilan muloqot qilish o'quvchilarga turli tillarda muloqot qilish, real vaqtda suhbatalar o'tkazish imkonini beradi. Ingliz tilida so'zlashuvchilar bilan sinfda va virtual sinfda o'qish orqali o'quvchilar tilni real kontekstda qo'llashni o'rganadilar. Onlayn ta'limning yana bir afzalligi - o'qituvchilar faqat o'qish emas, balki talaffuz, aksent, nutq tezligi kabi nozik jihatlar bo'yicha ham maslahatlarga ega bo'lishadi. Virtual sinflar o'quvchilarga global darajada hamkorlik qilish imkoniyatini beradi. Shuningdek, xalqaro o'qituvchilar va boshqa o'quvchilar bilan tanishish, ularning madaniyati va aksentlari haqida bilish til o'rganishning samaradorligini oshiradi.

5. Bulutli Texnologiyalar: Har Qayerdan O'rganish Imkoniyati

Bulutli texnologiyalar ingliz tilini o'rganishda yangi yondashuvlarni taqdim etadi. O'quvchilar bulutli platformalarda dars materiallarini saqlash, ularni istalgan vaqtda va har qanday qurilmada ochish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu ularning o'rganish jarayonini yanada soddalashtiradi. Shuningdek, bulutli texnologiyalar o'quvchilarga o'zaro tajriba almashish, guruh ishlarini tashkil etish va boshqa foydalanuvchilar bilan o'rganishning ko'plab imkoniyatlarini taqdim etadi. Bulutli platformalarda ingliz tilini o'rganayotgan o'quvchilar bir-biriga yordam bera olishlari, tajriba almashishlari va o'zaro fikrlarni bildirishlari mumkin. Bunday hamkorlik, o'rganish jarayonini faollashtiradi va ko'proq motivatsiya beradi. Axborot texnologiyalari ingliz tilini o'rganishning samaradorligini oshirishda muhim vosita bo'lib, til o'rganish jarayonini yangi, qiziqarli va samarali usullar bilan boyitadi. Onlayn resurslar, interaktiv o'yinlar, sun'iy intellekt, virtual sinflar va bulutli texnologiyalar o'quvchilarga ingliz tilini o'rganishning har tomonlama mukammal va zamonaviy yo'lini taqdim etadi. Axborot texnologiyalari ingliz tilini o'rganishda ko'plab imkoniyatlarni yaratdi — resurslarga erkin kirish, muloqot va

hamkorlikni kuchaytirish, individual yondashuv va yangi metodlarni joriy etish orqali o'quvchilarning malakasini oshirishda muhim vositaga aylandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yo'ldashev, A. (2023). Ingliz tilini o'qitishda axborot texnologiyalarining foydali tomonlari. Qo'qon Universiteti. www.kokanduni.uz
2. Godwin-Jones, R. (2018). Emerging technologies: Using mobile technology to develop language skills and cultural understanding. *Language Learning & Technology*, 22(3), 2–11.
3. Kukulska-Hulme, A. (2020). Mobile-assisted language learning [MALL]. In C. Chapelle (Ed.), *The Encyclopedia of Applied Linguistics*. Wiley-Blackwell.
4. Stockwell, G. (2012). Using mobile phones for vocabulary activities: Examining the effect of the platform. *Language Learning & Technology*, 14(2), 95–110.
5. Beatty, K. (2013). *Teaching and Researching Computer-Assisted Language Learning* (2nd ed.). Routledge.
6. Burston, J. (2015). Twenty years of MALL project implementation: A meta-analysis of learning outcomes. *ReCALL*, 27(1), 4–20.
7. Reinders, H., & White, C. (2011). Learner autonomy and new learning environments. *Language Learning & Technology*, 15(3), 1–5.
8. Chapelle, C. A. (2009). The relationship between second language acquisition theory and computer-assisted language learning. *The Modern Language Journal*, 93, 741–753.
9. Levy, M., & Stockwell, G. (2006). *CALL Dimensions: Options and Issues in Computer-Assisted Language Learning*. Routledge.
10. Warschauer, M., & Kern, R. (Eds.). (2000). *Network-Based Language Teaching: Concepts and Practice*. Cambridge University Press.